

HORSENSIANERNES FRITIDS- OG IDRÆTTSVANER 2024

Børneundersøgelsen

Notat / April 2024

Frederik Jes Petersen

Idrættens
Analyseinstitut

HORSENSIANERNES FRITIDS- OG IDRÆTSVANER 2024

Titel

Horsensianernes fritids- og idrætsvaner 2024 – Børneundersøgelsen

Forfatter

Frederik Jes Petersen

Rekvirent

Horsens Kommune

Layout

Idrættens Analyseinstitut

Forsidefoto

Horsens Kommune / Jimmi Hjort

Udgave

1. udgave, Aarhus, april 2024

Pris

Notatet kan downloades gratis på www.idan.dk

ISBN

978-87-94468-15-2 (pdf)

Udgiver

Idrættens Analyseinstitut

Frederiksgade 78B, 2.

DK-8000 Aarhus C

T: +45 3266 1030

E: idan@idan.dk

W: www.idan.dk

Gengivelse af dette notat er tilladt med tydelig kildehenvisning.

Indhold

Indledning.....	6
Opsummering og sammenligning.....	7
Generel fritidsdeltagelse	9
Valg af fritidsaktiviteter	13
Organisering	17
Faciliteter.....	19
Motiver og barrierer	21
Frivillighed.....	24
Aktivitetsstop	25
Børn og unge, der ikke dyrker en fritidsaktivitet.....	28
Socioøkonomiske forhold	29
Metode.....	30

Indledning

Denne undersøgelse ser nærmere på fritidsvanerne blandt borgerne i Horsens Kommune, som kommunen har bedt Idrættens Analyseinstitut om at undersøge. Fokus er det mangfoldige fritidsliv, men i nogle tilfælde undersøges udelukkende sport og motion.

Undersøgelsen har til formål at give et bredt billede af borgernes tilknytning til og benyttelse af fritidslivet, herunder hvor mange borgere i Horsens Kommune der dyrker en fritidsaktivitet, hvilke aktiviteter de dyrker, hvordan aktiviteterne er organiseret, og hvilke faciliteter de benytter.

Derudover skal undersøgelsen sammenligne horsensianernes fritids- og idrætsvaner over tid. En lignende undersøgelse blev gennemført i 2017, og i 2019 indgik Horsens Kommune en visionsaftale med DIF og DGI i regi af 'Bevæg dig for livet', som har en ambition om, at 50 pct. af befolkningen skal være medlem af en idrætsforening, og 75 pct. af befolkningen skal være fysisk aktive i 2025. Denne undersøgelse er således en status på, i hvilket omfang ambitionerne er på vej til at blive indfriet.

Dette specifikke notat ser nærmere på kommunens børn, mens et lignende notat er udarbejdet for de voksne.

Opsummering og sammenligning

Det følgende gennemgår udvalgte resultater fra undersøgelsen og sammenligner dem med den tilsvarende undersøgelse af fritidsvaner i 2017. Det skal indledningsvist nævnes, at respondenter, der svarede 'ja, men ikke for tiden' til spørgsmålet 'Dyrker du normalt en fritidsaktivitet', ikke fik spørgsmålene om, hvilke aktiviteter de havde dyrket inden for det seneste år i 2017¹. Det gjorde de imidlertid i denne undersøgelse.

Tabel 1 viser en oversigt over udvalgte fund i denne undersøgelse og undersøgelsen fra 2017. Tabellens andele er opdelt på alderskategorier, fordi undersøgelsen fra 2017 medtog 7-9-årige, mens denne undersøgelse i 2024 kun medtager børn og unge i alderen 10-15 år. Tal markeret med grøn indikerer en fremgang siden 2017, mens tal markeret med orange indikerer en tilbagegang.

Tabel 1: Sammenligning med horsensianernes fritidsvaner i 2017 på udvalgte parametre (pct.)

		2017		2024	
		10-12 år	13-15 år	10-12 år	13-15 år
Generel fritidsdeltagelse	Dyrker normalt en fritidsaktivitet	81	74	79	72
	Dyrker mindst én fritidsaktivitet	95	92	97	94
	Opfylder Sundhedsstyrelsens anbefaling ²	18	14	16	13
Type af fritidsaktiviteter	Fodbold	36	31	41	37
	Håndbold	16	10	19	15
	Svømning	14	6	27	22
	Gymnastik	19	11	13	5
	Badminton	8	7	13	12
	Basketball	0,9	3	6	10
	Styrketræning	5	21	21	56
	Løb	7	13	31	42
	Gå- og vandreture ³	1	0	20	28
Organisering	Forening/klub ⁴	89	83	85	81
	Privat/kommerciel	11	20	15	33
	På egen hånd	28	43	63	71

¹ Det skyldes en fejl i spørgeskemaet

² Sundhedsstyrelsen anbefaler, at børn og unge i alderen 5-17 år er fysisk aktive mindst 60 minutter dagligt

³ I 2017 hed aktiviteten 'vandreture', mens den i 2024 hed 'gå- og vandreture'

⁴ Hvis foreningsandelen frasorteres dem, der svarede 'ja, men ikke for tiden' til spørgsmål 'Dyrker du normalt en fritidsaktivitet?', er de respektive andele 86 og 82 pct

Steder og faciliteter	Gymnastiksal/bevægelseshal/mindre/idrætslokale	18	23	35	45
	Almindelig idrætshal	37	36	60	56
	Svømmehal	13	7	32	31
	Fitnesscenter/motionsrum	4	18	19	56

Mindst én fritidsaktivitet, type af fritidsaktivitet, organisering og steder og faciliteter er inden for det seneste år. Andelen for 'generel fritidsdeltagelse' og 'type af fritidsaktiviteter' er udregnet blandt alle respondenter, mens 'organisering' og 'steder og faciliteter' er udregnet blandt dem, der har dyrket mindst én fritidsaktivitet inden for det seneste år. Tallene er fremhævet med farve, hvis forskellen i procentpoint er +/- 4 procentpoint sammenlignet med 2017.

Når man sammenligner på de centrale parametre i 'Bevæg dig for livet'-indsatsen, ses det, at den generelle fritidsdeltagelse ('Dyrker du normalt en fritidsaktivitet?') ligger på samme niveau som i 2017.

Det andet parameter i 'Bevæg dig for livet' omhandler organiseringsformen, dvs. i hvilken sammenhæng børn og unge dyrker deres aktiviteter. Her ser man en lille nedgang i foreningsdeltagelsen blandt fritidsaktive 10-12-årige fra 89 til 85 pct. Andelen er 86 pct., hvis man fraregner dem, der svarer 'ja, men ikke for tiden' til spørgsmålet 'Dyrker du normalt en fritidsaktivitet'. Omvendt har det private/kommercielle regi set fremgang inden for begge aldersgrupper, og det samme er tilfældet med andelen, der dyrker en fritidsaktivitet på egen hånd. Tendenserne er også observeret på landsplan, og fremgangen inden for selvorganisering ('på egen hånd') er også tydelig, selvom gå- og vandreture ikke medregnes (Rask et al., 2022⁵).

I øvrigt fremgår det af tabellen, at fodbold, svømning, badminton og basketball er mere populært nu en tidligere, både blandt 10-12-årige og 13-15-årige, mens gymnastik er blevet mindre populært. For svømning skal det nævnes, at mange – og klart flere end på landsplan – har svaret 'sjældnere' end '1-3 gange pr. måned' til, hvor ofte man har dyrket aktiviteten⁶. Hvis andelen, der dyrker svømning, udregnes uden denne gruppe, er de respektive tal 17 og 11 pct. for hhv. de 10-12- og 13-15-årige.

Endelig har der været en betydelig fremgang i brugen af gymnastiksale mm., almindelige idrætshaller, svømmehaller og fitnesscentre.

⁵ Rask, S., Petersen, F., Hansen, K. & Eske, M. (2022). Danskernes motions- og sportsvaner 2020. Aarhus: Idrættens Analyseinstitut.

⁶ Den høje andel, der svarer 'sjældnere' end 1-3 gange pr. måned kan potentielt skyldes, at kommunen tog et nyt 50-meter svømmebassin i brug i november 2023.

Generel fritidsdeltagelse

Tabel 2 viser, hvor mange horsensianske børn og unge der opfatter sig selv som fritidsaktive ud fra spørgsmålet 'Dyrker du normalt en fritidsaktivitet?'. 75 pct svarer 'ja', og andelen af fritidsaktive er lidt større blandt drenge (77 pct. mod 73 pct. piger) og blandt 10-12-årige (79 pct. mod 72 pct. blandt 13-15-årige). Sammenlignet med 2017 er der ikke forskel på, hvor mange børn og unge der er fritidsaktive.

Tabel 2: Andel, der normalt dyrker en fritidsaktivitet (pct.)

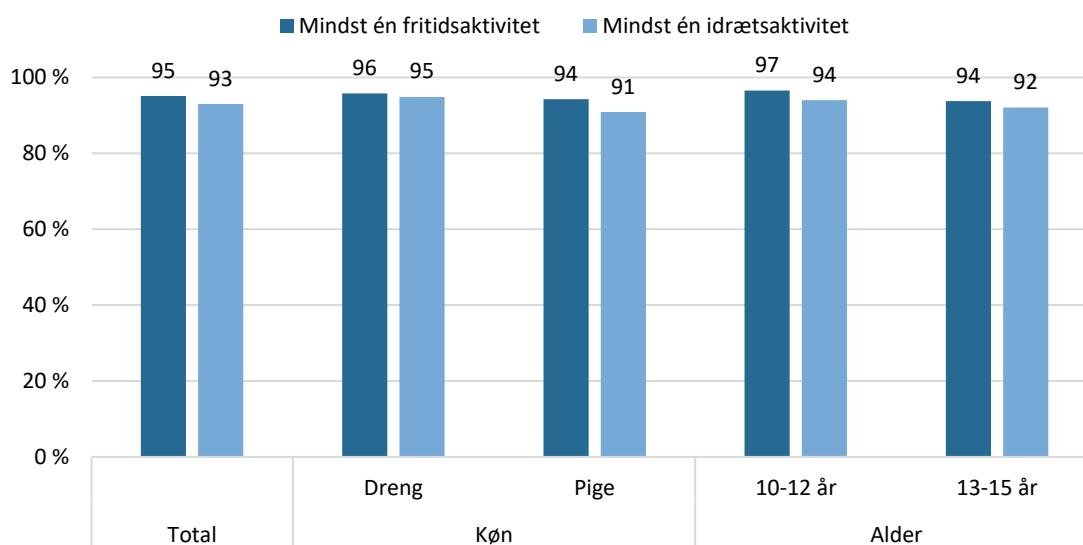
	Total	Køn		Alder	
		Drenge	Piger	10-12 år	13-15 år
Ja	75	77	73	79	72
Ja, men ikke for tiden	10	11	8	10	10
Nej	15	13	18	12	19

Tabellen viser andelen, der normalt dyrker en fritidsaktivitet ud fra spørgsmålet 'Dyrker du normalt en fritidsaktivitet?'. Total og fordelt på køn og alder (n=1.197).

I den anden ende af skalaen er piger mere tilbøjelige til at svare 'nej' (18 pct.), og det samme er tilfældet blandt de ældste børn i alderen 13-15 år (19 pct.).

Et andet mål for generel deltagelse er, hvor mange der har dyrket mindst én fritidsaktivitet inden for det seneste år. I spørgeskemaet er børnene blevet præsenteret for en lang liste med aktiviteter, og de er således kategoriseret som aktive, hvis de har dyrket mindst én aktivitet i løbet af det seneste år. Ud fra denne tilgang er 95 pct. fritidsaktive, når man ser på alle fritidsaktiviteter (se figur 1).

Figur 1: Andel, der dyrker mindst én fritidsaktivitet og idrætsaktivitet (pct.)

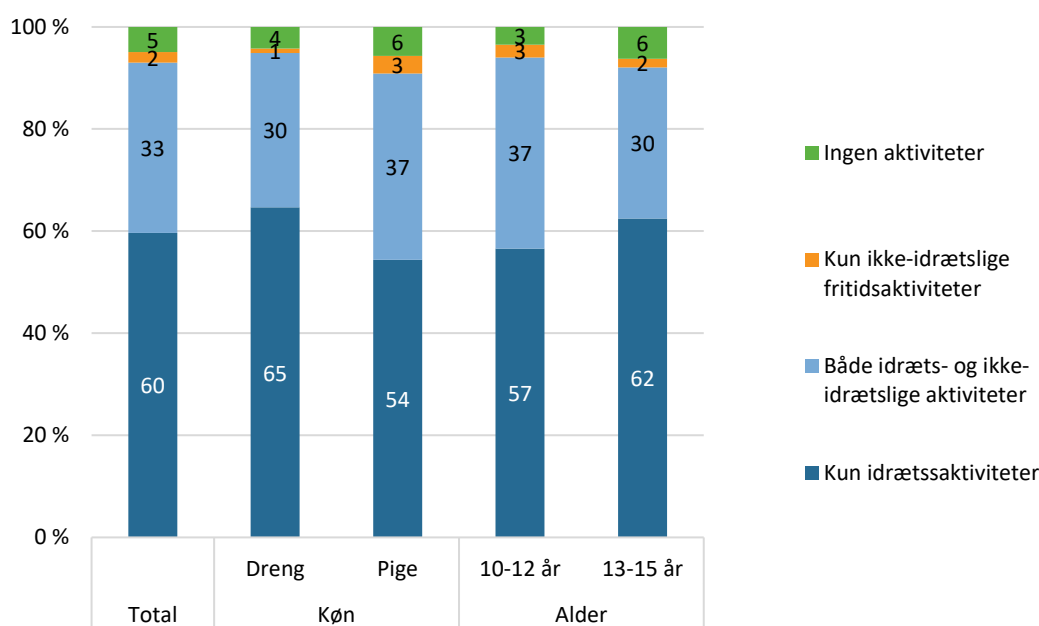

Figuren viser andelen, som har angivet, at de har dyrket minimum én fritidsaktivitet og minimum én idrætsaktivitet det seneste år. Inddelingen er foretaget ud fra egen vurdering af, hvad der er en idrætsaktivitet. Total og fordelt på køn og alder (n=1.197)

I løbet af rapporten refereres til 'fritidsaktiviteter' som den mangfoldige vifte af aktiviteter, man kan dyrke i fritiden. 'Idrætsaktiviteter' er derimod alle de sports- og motionsaktiviteter, der ikke indgår i kategorien 'ikke-idrætslige aktiviteter' (se boks 1 i afsnittet 'Valg af fritidsaktiviteter'). Figur 1 viser også, at der kun er små forskelle afhængigt af, om man kigger på alle fritidsaktiviteter eller idrætsaktiviteter specifikt.

Figur 2 dykker længere ned i forholdet mellem idrætsaktiviteter og aktiviteter, der ikke er idræt. Figuren viser, at næsten to ud af tre udelukkende dyrker idrætsaktiviteter⁷, mens en ud af tre kombinerer ikke-idrætslige aktiviteter med idrætsaktiviteter. Ganske få dyrker udelukkende ikke-idrætslige aktiviteter (2 pct.) og slet ingen aktiviteter (5 pct.).

Figur 2: Kombinationer af idrætsaktiviteter og ikke-idrætslige fritidsaktiviteter (pct.)

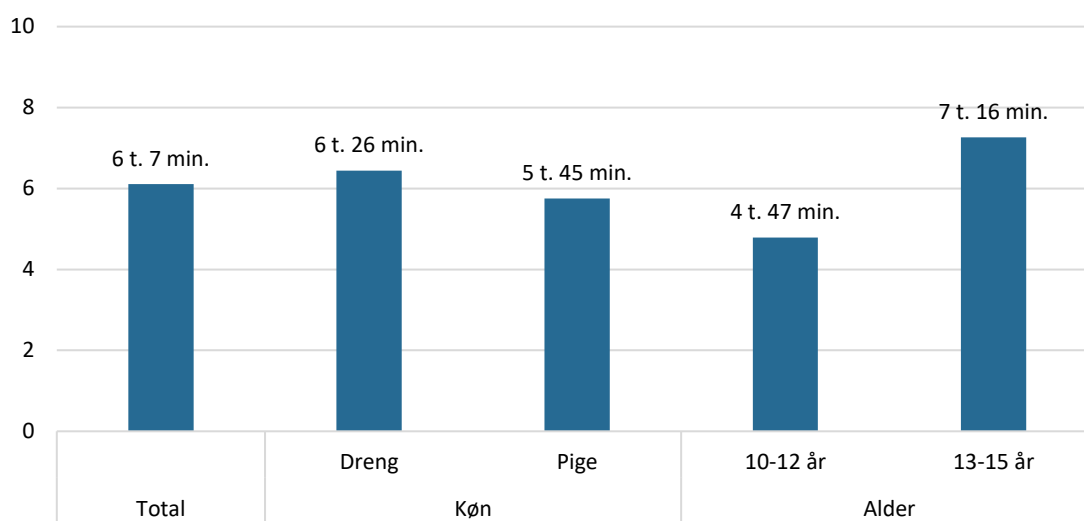
Figuren viser andelen, som dyrker mindst én aktivitet inden for idræt, øvrige aktiviteter eller begge. Total og fordelt på køn og alder (n=1.197).

Hvor det ovenstående fokuserede på det brede fritidsliv, rettes fokus nu mere specifikt mod sport, motion og fysisk aktivitet. Figur 3 viser, hvor lang tid fritidsaktive⁸ børn og unge bruger på sport og motion i løbet af en uge. Det gennemsnitlige tidsforbrug ligger lige over seks timer, og det er en del højere end i 2017 (fem timer).

⁷ I 2017 var der en del flere, der udelukkende dyrkede idrætsaktiviteter, og det kan skyldes forskelle i, hvordan idrætsaktiviteter og ikke-idrætslige aktiviteter kategoriseres på tværs af de to undersøgelser.

⁸ En stor andel børn og unge svarede 'ved ikke' til spørgsmålet. Supplerende analyser viser, at 'ved ikke'-respondenterne, er langt mindre tilbøjelige til at svare 'ja' til spørgsmålet 'dyrker du normalt en fritidsaktivitet?', og derudover er de mindre tilbøjelige til at dyrke mindst én idrætsaktivitet. Figurens tal bør derfor tolkes som tidsforbruget blandt fritidsaktive børn og unge

Figur 3: Ugentligt tidsforbrug på sport og motion (gns.)

Figuren viser, hvor lang tid horsensianske børn og unge normalt bruger på sport og motion om ugen. Respondenter, der har angivet mere end 37 timer ugentligt, er ekskluderet, mens respondenter med 0 timer er medtaget. En betydelig del af respondenterne har svaret 'ved ikke' (n=830).

Udviklingen mod et højere tidsforbrug med stigende alder ligger fint i forlængelse af de tendenser, der er observeret på landsplan (Rask et al., 2022). Landstallene peger også på en køns- og aldersforskel, som den der ses i figur 3.

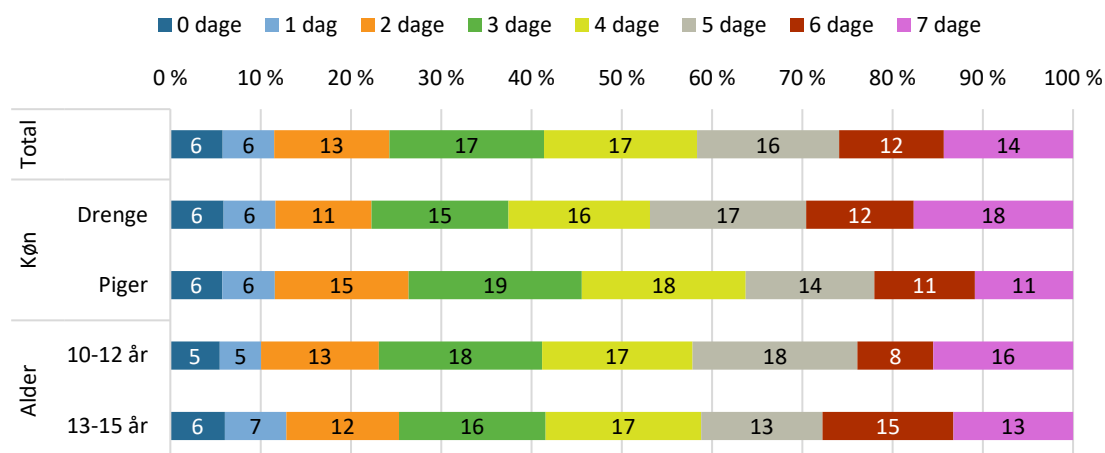
Som et metodisk forbehold skal det imidlertid nævnes, at mange børn svarede 'ved ikke' til spørgsmålet. Det var også tilfældet i 2017, men ikke i undersøgelsen på landsplan. I nærværende datamateriale tyder det på, at 'ved ikke'-gruppen er mindre fritids- og idrætsaktive end dem, der har angivet deres tidsforbrug (se også fodnote 8).

Sundhedsstyrelsen anbefaler, at børn og unge mellem 5-17 år er fysisk aktive mindst 60 minutter dagligt. Derfor er de 10-15-årige blevet spurgt ind til antallet af dage, hvor de har været fysisk aktive i mindst én time inden for den sidste uge.

Figur 4 illustrerer, hvor mange dage om ugen børnene selv mener, de har været fysisk aktive. 'Fysisk aktivitet' blev præsenteret for børnene som, 'når dit hjerte slår hurtigt, og når du er forpustet noget af tiden'. 14 pct. opfylder Sundhedsstyrelsens anbefaling, og det er mere udbredt blandt drenge (18 mod 11 pct. piger). Sammenlignet med landsplan i Skolebørnsundersøgelsen ligger horsensianerne på samme niveau⁹. Derudover skal det nævnes, at respondenter typisk undervurderer deres grad af fysisk aktivitet, når man sammenligner med reelle målinger med accelerometer.

⁹ Toftager, M., Brønd, J. C., Roman, J. E. I., Kristensen, P. L., Damsgaard, M. T., Grøntved, A., & Madsen, K. R. (2024). Måling af fysisk aktivitet i Skolebørnsundersøgelsen.

Figur 4: Fysisk aktivitet i løbet af en uge (pct.)

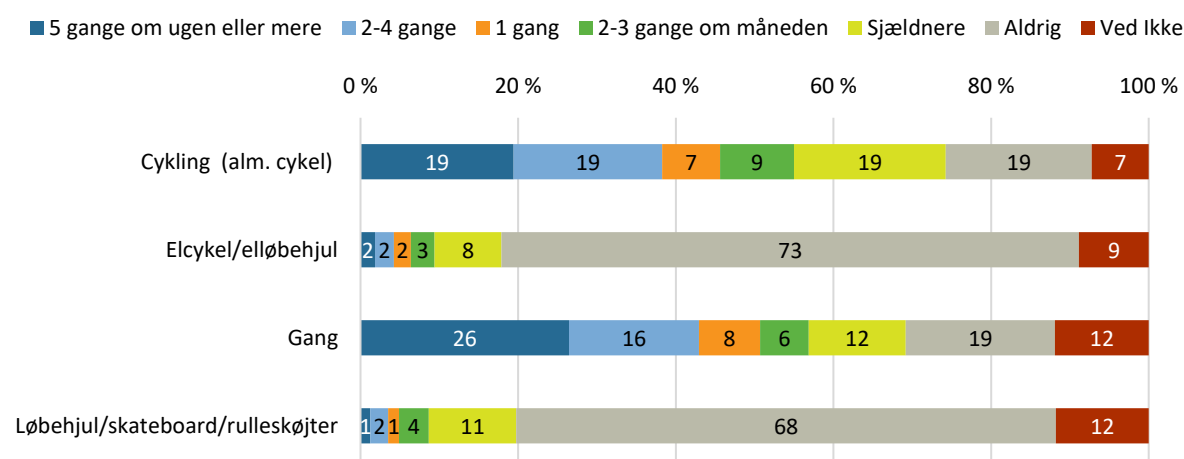

Figuren viser, hvor mange dage inden for den seneste uge børn og unge har været fysisk aktive ud fra spørgsmålet 'Tænk på de sidste 7 dage. Hvor mange dage var du fysisk aktiv mindst 1 time? Fysisk aktivitet er, når dit hjerte slår hurtigt, og når du er forpustet noget af tiden. Det kan f.eks. være sport, leg i skolegården, at stå på skateboard eller at gå/cykle til skole'. Fordelt på total, køn og alder (n=1.197).

Sammenlignet med 2017 er der ikke forskel på andelen, der opfylder Sundhedsstyrelsens krav, inden for aldersgrupperne 10-12 år og 13-15 år (se tabel 1).

Endelig viser figur 5 fordelingen på forskellige aktive transportformer. De mest hyppige transportformer er cykling og gang, som hhv. 19 og 26 pct. benytter sig af fem gange om ugen eller oftere. Sammenlignet med 2017 er der en anelse færre i 2024, der bruger cyklen som aktivt transportmiddel fem gange om ugen eller mere (19 mod 34 pct. i 2017). Hyppigheden for gang som transport er stort set uændret.

Figur 5: Børn og unges aktive transportformer (pct.)

Figuren viser, hvor ofte børn og unge dyrker aktiv transport i hverdagen ud fra spørgsmålet 'Er du aktiv i nogen af disse sammenhænge i din hverdag?' (n=1.197).

Valg af fritidsaktiviteter

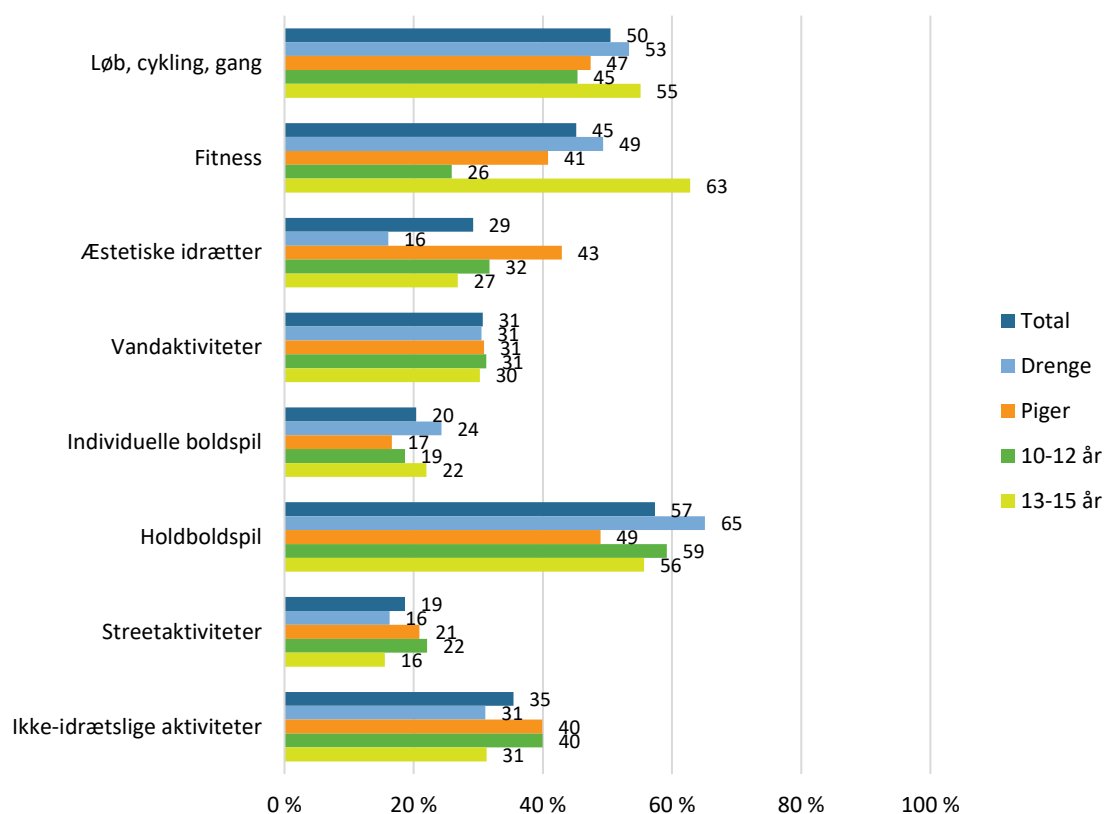
Det forrige afsnit gennemgik både den generelle deltagelse i fritidsaktiviteter og sport, motion og fysisk aktivitet specifikt. Dette afsnit ser nu nærmere på, hvilke fritidsaktiviteter børnene dyrker. Først er aktiviteterne opdelt i overordnede kategorier, som er vist i boks 1 herunder.

Boks 1: Aktiviteter som indgår under de overordnede kategorier

Løb, cykling, gang:	Løb, orienteringsløb, gå- og vandreture, triatlon/duatlon, landevejs-cykling, mountainbike/gravel bike/BMX
Fitness:	Styrketræning, spinning, crossfit, anden fitness- og motionstræning
Æstetiske idrætter:	Gymnastik, dans, ridning, yoga/pilates/afspænding, kampsport, atletik, skøjteløb
Vandaktiviteter:	Svømning, åbent vand svømning, roning, kano/kajak, sejlsport, surfing/SUP, dykning/fridykning, vandski/wakeboard, windsurfing/kitesurfing
Individuelle boldspil:	Tennis, badminton, golf, bordtennis, padel, squash
Streetaktiviteter:	Skateboard, løbehjul, rulleskøjter, parkour
Holdboldspil:	Fodbold, håndbold, basketball, volleyball/beachvolley, hockey/floorball, baseball/softball, amerikansk fodbold/rugby, ishockey
Ikke-idrætslige aktiviteter	Jagt, fiskeri, spejder/FDF, rollespil, tankesport, sang og musik, kreative aktiviteter, øvrige kulturelle aktiviteter, øvrige børne- og ungeaktiviteter

I figur 6 er næsten alle enkeltstående fritidsaktiviteter opdelt på overordnede aktivitetskategorier. Andelene afspejler derfor, hvor mange der har dyrket mindst én af de enkeltstående fritidsaktiviteter under den overordnede kategori i løbet af det seneste år. Et hurtigt blik på figuren afslører, at holdboldspil (57 pct.), løb, cykling, gang (50 pct.) og fitness (45 pct.) er de største aktivitetskategorier blandt børn og unge.

Figur 6: Valg af overordnede aktivitetskategorier inden for det seneste år (pct.)

Figuren viser, hvilke overordnede aktivitetskategorier børn og unge har dyrket inden for det seneste år ud fra spørgsmålet 'Hvilke former for fritidsaktiviteter har du dyrket regelmæssigt inden for de seneste 12 måneder?'. Fordelt på total, køn og alder (n=1.197).

På tværs af køn og alder er der klare forskelle. Fitness er f.eks. væsentligt mere populært blandt de 13-15-årige (63 pct.) end blandt 10-12-årige (26 pct.), og æstetiske idrætter dyrkes af flere piger (43 pct.) end drenge (16 pct.).

Tabel 3 indeholder en komplet oversigt over andelen, der dyrker de forskellige fritidsaktiviteter, som er inkluderet i undersøgelsen. Blandt klassiske foreningsaktiviteter, som også dominerede aktivitetsbilledet i 2017, er der sket interessante forskydninger siden 2017, hvor fodbold og håndbold dyrkes af lidt flere inden for begge aldersgrupper (10-12 år og 13-15 år), markant flere dyrker svømning, og færre dyrker gymnastik (se også tabel 1).

Tabel 3: Valg af fritidsaktiviteter inden for det seneste år (pct.)

	Total	Køn		Alder	
		Dreng	Piger	10-12 år	13-15 år
Styrketræning	39	44	35	21	56
Fodbold	39	52	25	41	37
Løb	37	40	34	31	42
Svømning	24	24	24	27	22
Gå- og vandreture ¹⁰	24	19	28	20	28
Trampolin	19	15	23	20	18
Håndbold	17	10	24	19	15
Kreative aktiviteter ¹¹	15	6	24	15	14
Badminton	12	15	9	13	12
Løbehjul	11	11	11	14	8
Esport	10	18	2	12	8
Sang og musik ¹²	9	4	15	12	7
Rulleskøjter	9	3	15	9	8
Gymnastik	9	3	15	13	5
Anden fitness- og motionstræning ¹³	9	7	11	4	13
Spejder/FDF	8	9	8	15	3
Dans	8	<1	16	10	7
Basketball	8	12	4	6	10
Mountainbike/gravel bike/BMX	7	10	3	7	6
Åbent vand svømning	6	5	7	3	9
Crossfit	6	7	5	3	9
Padel	6	6	6	4	8
Yoga/pilates/afspænding	6	3	9	3	9
Kampsport ¹⁴	6	8	3	6	5
Fiskeri	5	8	2	4	6
Ridning	5	<1	10	5	5
Skiløb/snowboard/rulleski	5	3	6	2	7
Landevejscykling	4	6	3	4	5
Skateboard/waveboard	4	4	5	5	4
Spinning/kondicykel	4	7	2	3	5
Tankesport ¹⁵	4	5	3	3	5
Parkour	3	5	2	5	2
Surfing/Stand Up Paddle	3	3	4	2	4

¹⁰ Ikke som transport¹¹ F.eks. tegning, maling, foto, keramik, trædrejning, håndarbejde, andet håndværk¹² F.eks. kor, instrumentalundervisning¹³ F.eks. crosstrainer, aerobic, step, stram op, cirkeltræning, TRX, andre motionsøvelser¹⁴ F.eks. boksning, karate, aikido, taekwondo, judo, brydning, fægtning¹⁵ F.eks. skak, poker

Bordtennis	3	4	2	<1	5
Tennis	3	3	3	1	4
Skøjteløb	3	<1	5	2	4
Klatring /bjergbestigning	3	2	3	3	3
Orienteringsløb	3	3	3	2	3
Rollespil	2	2	2	2	2
Øvrige børne- og ungeaktiviteter ¹⁶	2	1	3	<1	4
Golf	2	2	1	1	2
Øvrige kulturelle aktiviteter ¹⁷	2	<1	2	<1	2
Dykning/fridykning/undervandsjagt	2	1	2	1	2
Skydning/bueskydning	2	2	1	1	2
Volleyball/beachvolley	1	<1	2	<1	2
Motorsport ¹⁸	1	2	1	<1	2
Atletik	1	2	<1	1	2
Kano/kajak	1	1	1	1	2
Sejlsport	1	1	1	2	1
Hockey/floorball	<1	<1	<1	2	<1
Multisport ¹⁹	<1	<1	<1	<1	<1
Handicapidræt	<1	<1	<1	<1	<1
Amerikansk fodbold/rugby	<1	<1	<1	<1	<1
Squash	<1	<1	<1	<1	<1
Vandski/wakeboard	<1	<1	<1	<1	<1
Windsurfing/kitesurfing	<1	<1	<1	<1	<1
Roning	<1	<1	<1	<1	<1
Triatlon/duatlon	<1	<1	<1	<1	<1
Ishockey	<1	<1	<1	<1	<1
Baseball/softball	<1	<1	<1	<1	<1

Tabellen viser, hvilke fritidsaktiviteter børn og unge har dyrket i løbet af det seneste år ud fra spørgsmålet 'Hvad har du dyrket eller gået til i din fritid det seneste år?'. Fordelt på total, køn og alder (n=1.197).

¹⁶ F.eks. ungdomspolitik, frivilligt socialt arbejde eller aktiviteter i religiøse ungdomsforeninger

¹⁷ F.eks. kunst, historie, litteratur

¹⁸ F.eks. motocross, gokart

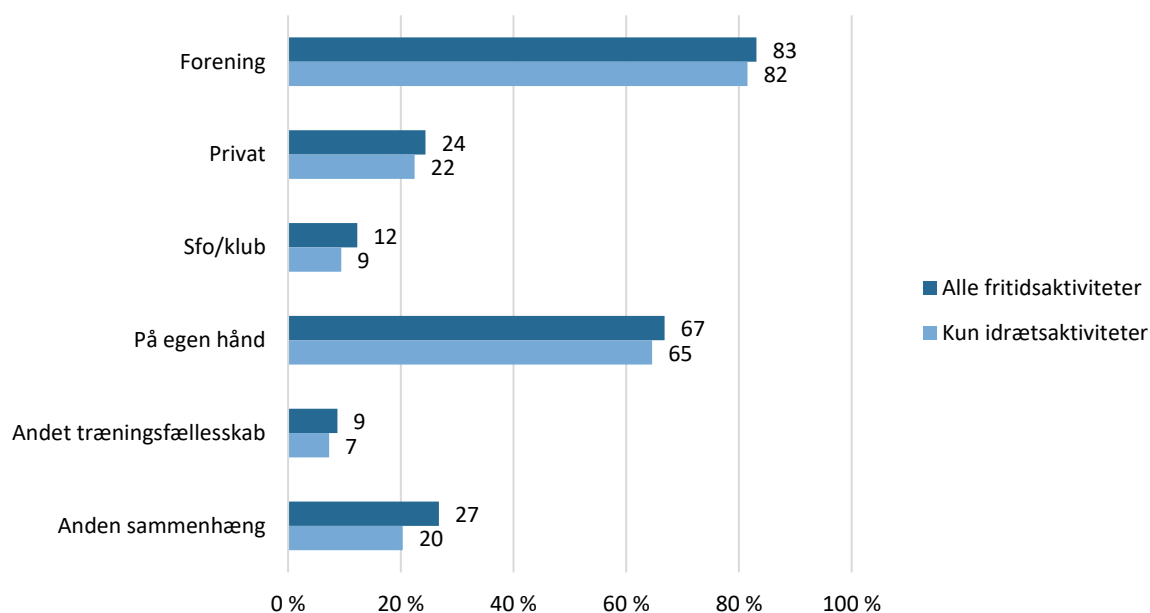
¹⁹ Hold hvor der dyrkes forskellige aktiviteter, f.eks. familieidrætshold

Organisering

Afsnittet her retter blikket mod de sammenhænge, børn og unge dyrker deres aktiviteter i. Ét af de centrale parametre i indsatsen 'Bevæg dig for livet' er i den forbindelse, hvor mange der dyrker en aktivitet i en idrætsforening.

Figur 7 viser indledende, hvordan børn og unge fordeler sig på forskellige organiseringsformer. Ud fra aktivitetslisten tidligere blev børnene bedt om at vælge, i hvilken sammenhæng de har dyrket aktiviteten, og det var muligt at vælge flere. Figurens andele afspejler således, hvor mange der har dyrket mindst én aktivitet i den pågældende sammenhæng i løbet af det seneste år.

Figur 7: Organisering af aktiviteter (pct.)

Figuren viser børns organiseringsformer inden for alle fritidsaktiviteter og inden for idrætsaktiviteter ud fra spørgsmålet 'I hvilken sammenhæng har du dyrket din(e) aktivitet(er)?'. Andelen er baseret på dem, der har dyrket hhv. mindst én fritidsaktivitet og mindst én idrætsaktivitet inden for det seneste år (n=1.138; n=1.112).

Det ses, at 83 pct. af de 10-15-årige børn og unge dyrker en aktivitet i foreningsregi – og andelen er 82 pct., hvis der udelukkende kigges på idrætsaktiviteter²⁰ (se boks 1). Sammenlignet med 2017 er der kun en meget lille tilbagegang i foreningsdeltagelsen inden for aldersgruppen 10-12 år, når man kigger på alle fritidsaktiviteter (se også tabel 1).

Figuren viser i øvrigt, at to ud af tre organiserer deres fritidsaktiviteter på egen hånd (67 pct.), mens hver fjerde dyrker en fritidsaktivitet i privat regi (24 pct.). Andelen, der

²⁰ Figurens population er aktive børn og unge. 'Aktiv' forstås som dem, der har dyrket mindst én fritid- eller idrætsaktivitet de seneste år. Hvis andelen i stedet udregnes blandt alle respondenter, er de respektive tal for foreningsidrætten hhv. 79 og 76 pct.

organiserer deres aktiviteter på egen hånd og i privat regi, er steget væsentligt siden 2017, og begge tendenser har også været tydelige på landsplan (Rask et al., 2022).

Tabel 4 opdeler organiseringsformerne på køn og alder, og den mest bemærkelsesværdige forskel ses på tværs af aldersgrupperne, hvor de 13-15-årige er markant mere tilbøjelige til at dyrke en privat/kommerciel aktivitet end de 10-12-årige.

Tabel 4: Organisering af fritidsaktiviteter på tværs af køn og alder (pct.)

	Køn		Alder	
	Drenge	Piger	10-12 år	13-15 år
Forening/klub	86	80	85	81
Privat/kommerciel ²¹	22	27	15	33
SFO/klub ²²	14	10	15	10
På egen hånd ²³	66	67	63	71
Andet træningsfællesskab ²⁴	10	7	10	7
Anden sammenhæng	29	25	29	24

Tabellen viser de 10-15-åriges organiseringsformer inden for alle fritidsaktiviteter ud fra spørgsmålet 'I hvilken sammenhæng har du dyrket din(e) aktivitet(er)?'. Andelen er baseret på dem, der har dyrket mindst én fritidsaktivitet inden for det seneste år. Fordelt på køn og alder (n=1.138).

²¹ F.eks. kommercielt fitnesscenter eller danseskole

²² SFO/fritidsklub/ungdomsklub

²³ Alene eller sammen med andre

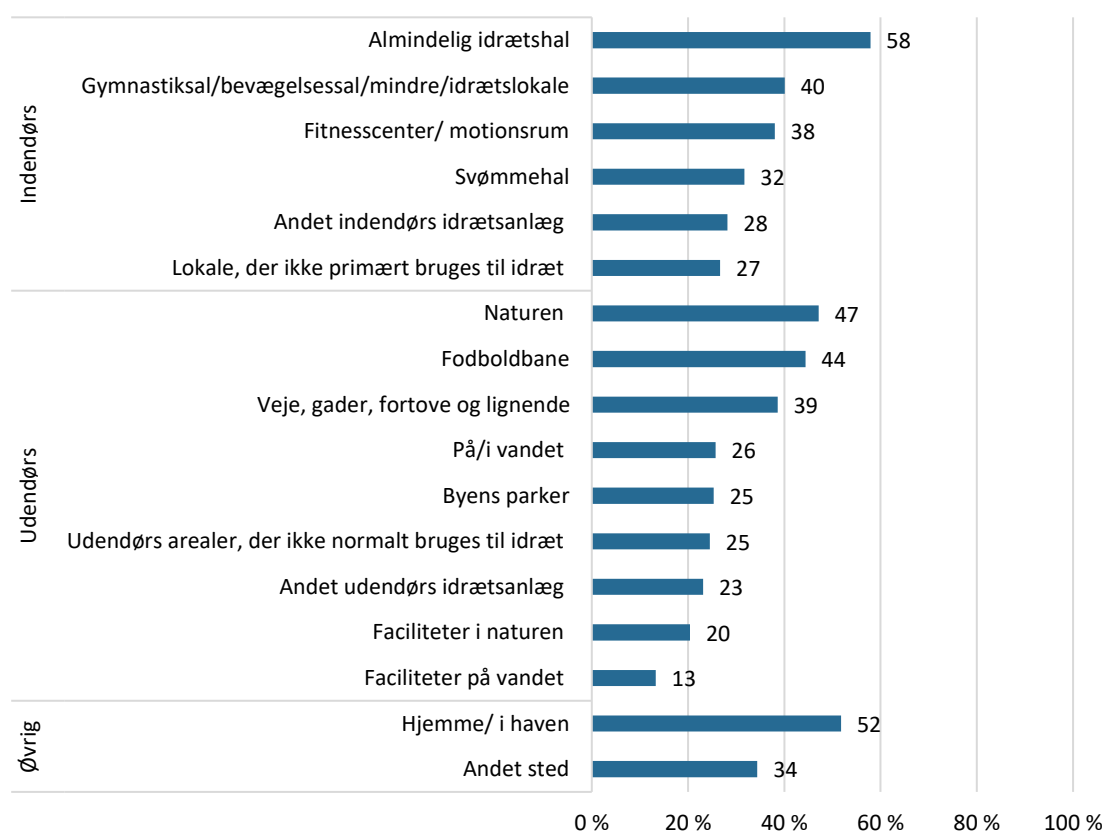
²⁴ F.eks. organiseret gennem facebookgrupper

Faciliteter

Indtil videre har rapporten set nærmere på generel fritidsdeltagelse, hvilke specifikke fritidsaktiviteter børn og unge dyrker, og i hvilken sammenhæng de dyrker dem. I denne del gennemgås tendenserne for, hvilke steder og faciliteter børnene i Horsens Kommune benytter, når de dyrker deres fritidsaktiviteter.

Figur 8 viser indledningsvist, hvor mange der har dyrket deres fritidsaktiviteter i forskellige inden- og udendørs steder og faciliteter. De mest udbredte indendørsfaciliteter er de klassiske idrætshaller og -sale, som hhv. 58 og 40 pct. har benyttet inden for det seneste år. Udendørs er de største faciliteter naturen (47 pct.) og fodboldbaner (44 pct.).

Figur 8: Brug af steder og faciliteter til fritidsaktiviteter (pct.)

Figuren viser, hvilke steder og faciliteter horsensianske børn har anvendt i forbindelse med deres fritidsaktiviteter ud fra spørgsmålet 'Hvor har du dyrket din(e) aktivitet(er)?'. Andelen er baseret på dem, der har dyrket mindst én fritidsaktivitet inden for det seneste år (n=1.138).

Tabel 5 deler facilitetsbrugen op på køn og alder. Flere piger end drenge bruger 'andet indendørs idrætsanlæg' (35 mod 22 pct. drenge), hvilket hænger sammen med, at piger dyrker flere æstetiske idrætter end drenge (se figur 6). Fitnesscentre/motionsrum bruges af klart flere 13-15-årige, og det ligger naturligt i forlængelse af, at de dyrker flere fitnessaktiviteter.

Derudover ses det i tabellen, at de ældste børn bruger flere udendørs områder og faciliteter. Det er også fremtrædende på landsplan, at børnene i højere grad bruger udendørs områder og faciliteter i takt med stigende alder (Rask, 2021²⁵).

Tabel 5: Brug af steder og faciliteter til fritidsaktiviteter på tværs af køn og alder (pct.)

	Køn		Alder	
	Drenge	Piger	10-12 år	13-15 år
Almindelig idrætshal	60	56	60	56
Gymnastiksal/bevægelsessal/mindre/idrætslokale	41	39	35	45
Fitnesscenter/ motionsrum	41	35	19	56
Svømmehal	33	30	32	31
Andet indendørs idrætsanlæg ²⁶	22	35	21	35
Lokale, der ikke primært bruges til idræt ²⁷	27	27	23	30
Naturen ²⁸	47	48	42	52
Fodboldbane	55	32	44	45
Veje, gader, fortove og lignende	38	39	34	43
På/i vandet ²⁹	28	24	20	31
Byens parker	27	24	22	28
Udendørs arealer, der ikke normalt bruges til idræt ³⁰	26	23	20	28
Andet udendørs idrætsanlæg ³¹	25	21	17	29
Faciliteter i naturen ³²	22	18	16	25
Faciliteter på vandet ³³	15	12	11	16
Hjemme/ i haven	52	51	48	55
Andet sted	35	34	37	32

Tabellen viser, hvilke steder og faciliteter horsensianske børn har anvendt i forbindelse med deres fritidsaktiviteter ud fra spørgsmålet 'Hvor har du dyrket din(e) aktivitet(er)?'. Andelen er baseret på dem, der har dyrket mindst én fritidsaktivitet inden for det seneste år. Fordelt på køn og alder (n=1.138).

Blandt de 10-12-årige og 13-15-årige peger tabellen på en fremgang inden for idrætshaller og -sale sammenlignet med undersøgelsen i 2017 - her anvendte hhv. 37 og 36 pct. 'almindelige idrætshaller', mens de tilsvarende tal i 2024 er hhv. 60 og 56 pct. I 2017 anvendte hhv. 18 og 23 pct. 'gymnastiksal/bevægelsessal/mindre/idrætslokale' mod hhv. 35 og 45 pct. i 2024.

²⁵ Rask, S. (2021). Danskernes brug af faciliteter og steder til idræt. Notat 3 i 'Danskernes motions- og sportsvaner 2020'. Aarhus: Idrættens Analyseinstitut

²⁶ F.eks. skøjtehal, ridehal, skydekælder, skatehal, dansestudie, yogacentre, kampsportscenter

²⁷ F.eks. klublokale, skoler, institutioner

²⁸ F.eks. skov, strand

²⁹ F.eks. hav, sø, å, havn

³⁰ F.eks. parkeringsplads, legeplads ved skoler/institutioner

³¹ F.eks. tennisbane, beachvolleybane, golfbane, atletikanlæg, multibane, parkouranlæg

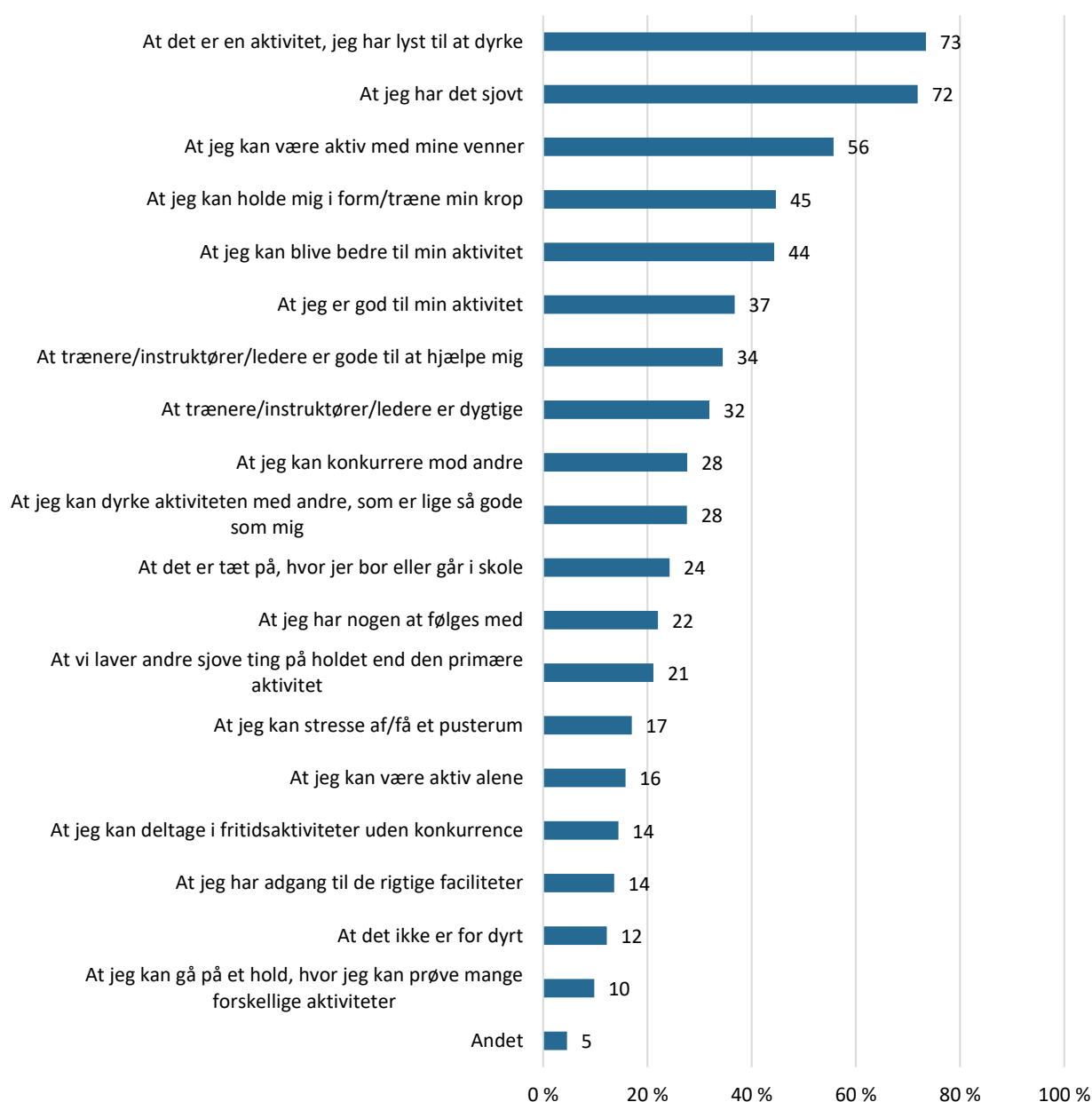
³² F.eks. mountainbikespor, orienteringsposter, langrendsløjper, ridestier

³³ F.eks. havnebade, havsvømmebaner, kabelbaner

Motiver og barrierer

Nu rettes blikket mod børn og unges motiver og barrierer for (ikke) at dyrke en fritidsaktivitet. Figur 9 oplister først de vigtigste grunde til at dyrke en fritidsaktivitet, og som det var tilfældet i 2017, er de mest fremtrædende grunde stadig 'at have det sjovt' og det sociale aspekt i form af, 'at være aktiv med mine venner'. Langt færre fremhæver trænerens/instruktørens rolle (en tredjedel) og konkurrenceelementerne 'konkurrere mod andre' og 'dyrke aktiviteten med andre, som er lige så gode som mig' (en fjerdedel).

Figur 9: Vigtigste grunde til at dyrke en fritidsaktivitet (pct.)

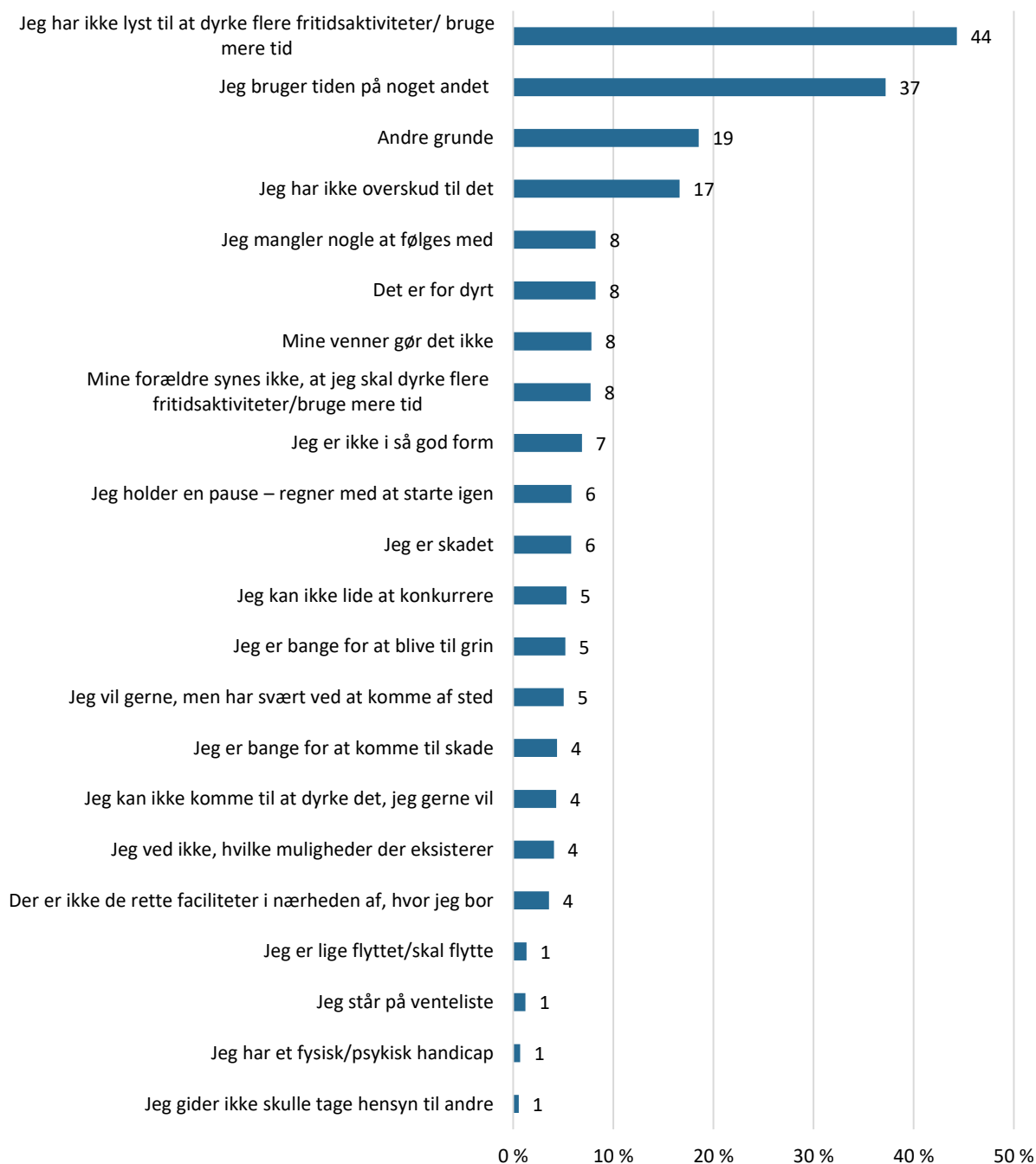

Figuren viser horsensianske børn og unges vigtige grunde til at dyrke en fritidsaktivitet ud fra spørgsmålet 'Hvad er for dig de vigtigste grunde til at dyrke en fritidsaktivitet?' (n=1.197).

Blandt de tre største motiver for at dyrke en fritidsaktivitet er der ikke nævneværdige forskelle på tværs af køn og alder – piger er imidlertid mere tilbøjelige til at fremhæve form/kondition, at blive bedre til aktiviteten, andre sociale aktiviteter udover den primære aktivitet, det afstressende pusterum, samt den hjælpsomme træner og instruktør (ikke vist her). Drengene er omvendt mere tilbøjelige til at fremhæve konkurrence og at være aktive alene.

Hvis man i stedet retter blikket mod barrierer for at dyrke en fritidsaktivitet – eller bruge mere tid på sin fritidsaktivitet, end man gør nu – er det især manglende lyst (44 pct.) og tid (37 pct.), der fylder (se figur 10). På tværs af køn og alder er piger og de 13-15-årige mere tilbøjelige til at fremhæve manglende tid og overskud (ikke vist her).

Figur 10: Barrierer for at dyrke flere eller bruge mere tid på fritidsaktiviteter (pct.)

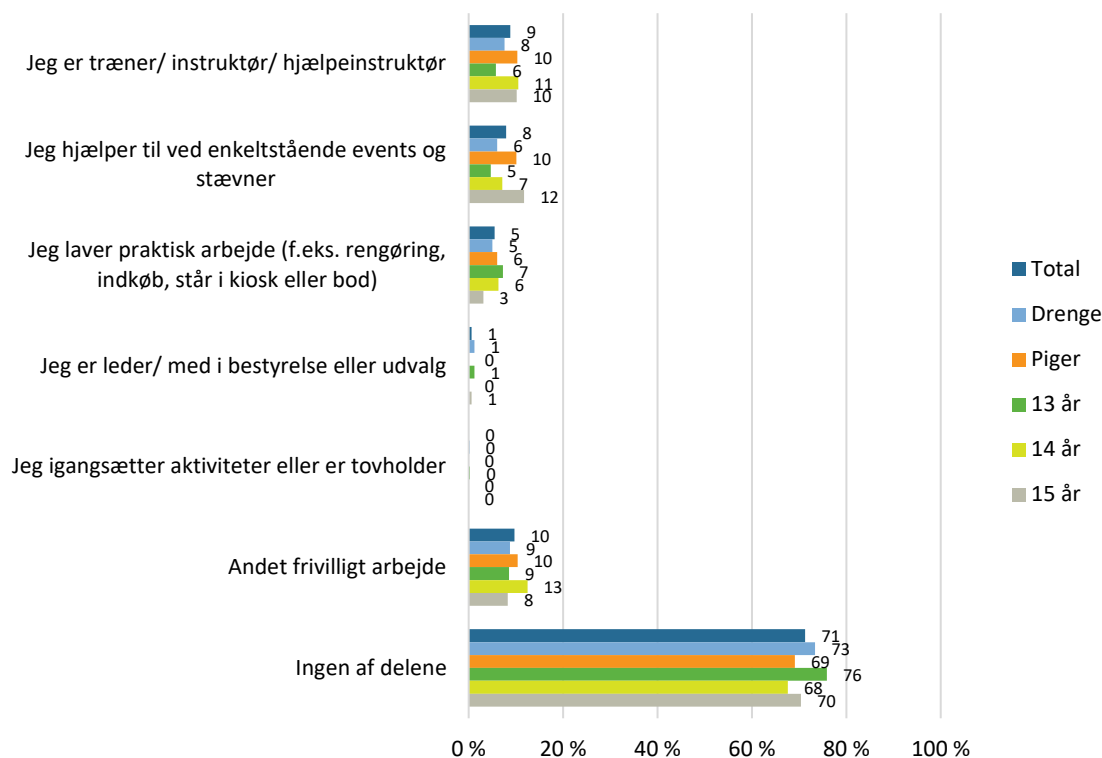

Figuren viser barrierer blandt børn og unge for at bruge mere tids på fritidsaktiviteter, end de gør nu ud fra spørgsmålet 'Hvad afholder dig fra at dyrke en fritidsaktivitet, eller bruge mere tid på fritidsaktiviteter, end du gør nu?' (n=1.197).

Frivillighed

Frivillighed blev udelukkende undersøgt på aktivitetsniveau i 2017, men i 2024 fik børnene spørgsmål om, hvilke former for frivilligt arbejde de varetager. Figur 11 viser fordelingen for børn og unges tilbøjelighed til at udføre forskellige former for frivilligt arbejde samt på tværs af køn og alder. Alle former for frivilligt arbejde er medtaget uanset det regi, det foregår i.

Figur 11: Børn og unges former for frivilligt arbejde (pct.)

Figuren viser andelen af unge, der er frivillige i forskellige sammenhænge ud fra spørgsmålet 'Udfører du frivilligt arbejde i en forening/ klub/ spejdergruppe/ børne- og ungekorps eller et andet sted?'. Fordelt på total, køn og alder. Frivillighedsspørgsmålene er kun stillet til de 13-15-årige (n=601).

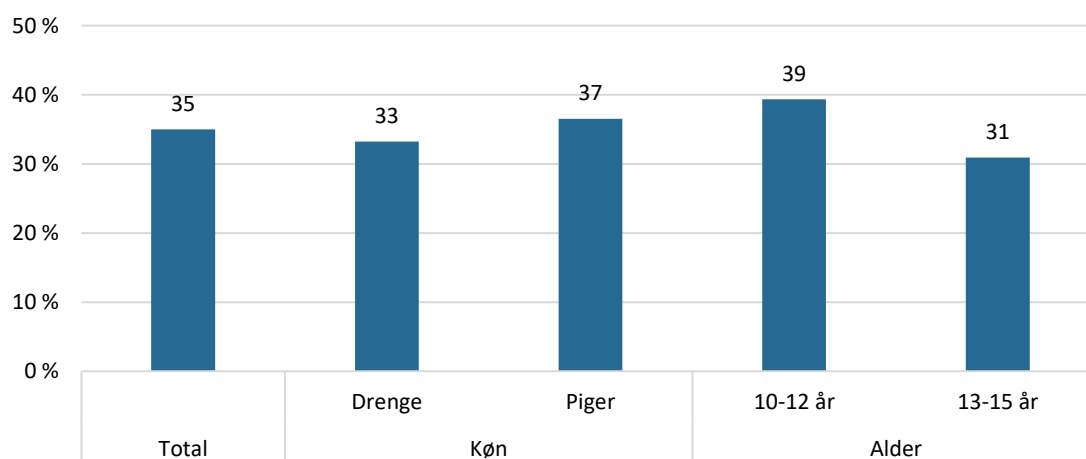
Som figuren viser, er det et klart fåtal af unge i alderen 13-15 år, der udfører en form for frivilligt arbejde. De mest udbredte former for frivilligt arbejde er at hjælpe til ved enkeltstående events og at være træner/instruktør, som knap en ud af ti unge udfører. Disse tendenser flugter overvejende med landsplan (Rask et al., 2022).

Aktivitetsstop

Afsnittet her er dedikeret til at undersøge, hvilke aktiviteter børn og unge stopper med. Disse tendenser undersøges kun blandt dem, der har dyrket mindst én fritidsaktivitet i løbet af det seneste år (løbende refereres de til som 'fritidsaktive'). Senere kigges på gruppen, der ikke har dyrket en aktivitet.

Godt hver tredje fritidsaktiv er stoppet med en fritidsaktivitet inden for det seneste år (se figur 12). Tendensen er mest udbredt blandt piger (37 pct. mod 33 pct. drenge) og de 10-12-årige (39 pct. mod 31 pct. blandt 13-15-årige).

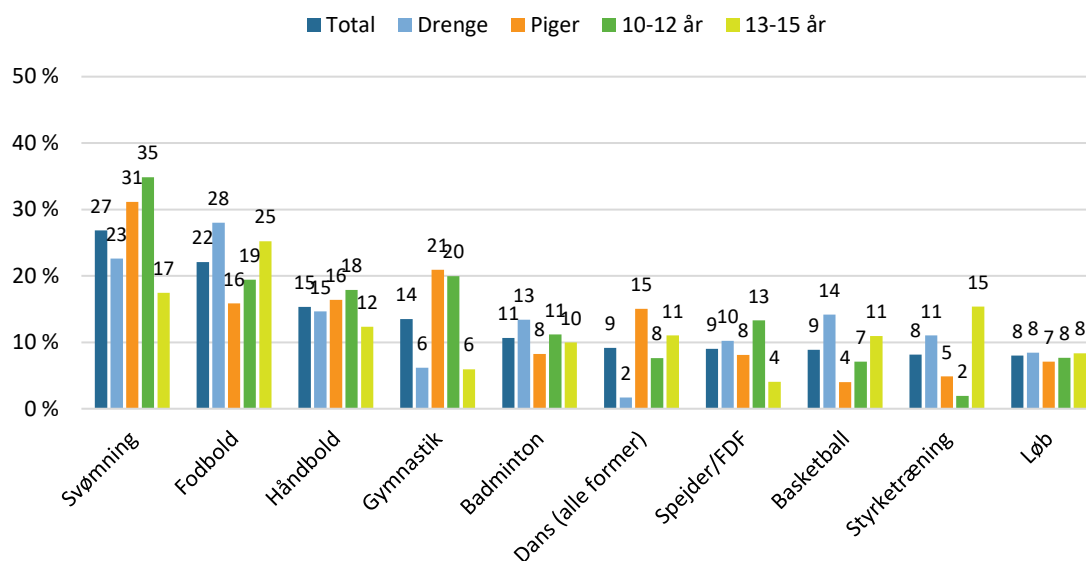
Figur 12: Andelen af børn og unge, der er stoppet med en fritidsaktivitet inden for det seneste år (pct.)

Figuren viser andelen af børn og unge, der er stoppet med en fritidsaktivitet inden for det seneste år ud fra spørgsmålet 'Er du stoppet med en fritidsaktivitet inden for det seneste år?'. Fordelt på total, køn og alder. Spørgsmålet er kun stillet til dem, der har dyrket mindst én fritidsaktivitet inden for det seneste år (n=1.138).

Hvis man kigger nærmere på, hvilke aktiviteter børnene stopper med, er det i særdeleshed de klassiske aktiviteter som svømning, fodbold, håndbold og gymnastik (se figur 13). Ellers følger mønstret i, hvad man stopper med, de tendenser, der også ses i valget af fritidsaktiviteter på tværs af køn og alder (se tabel 3).

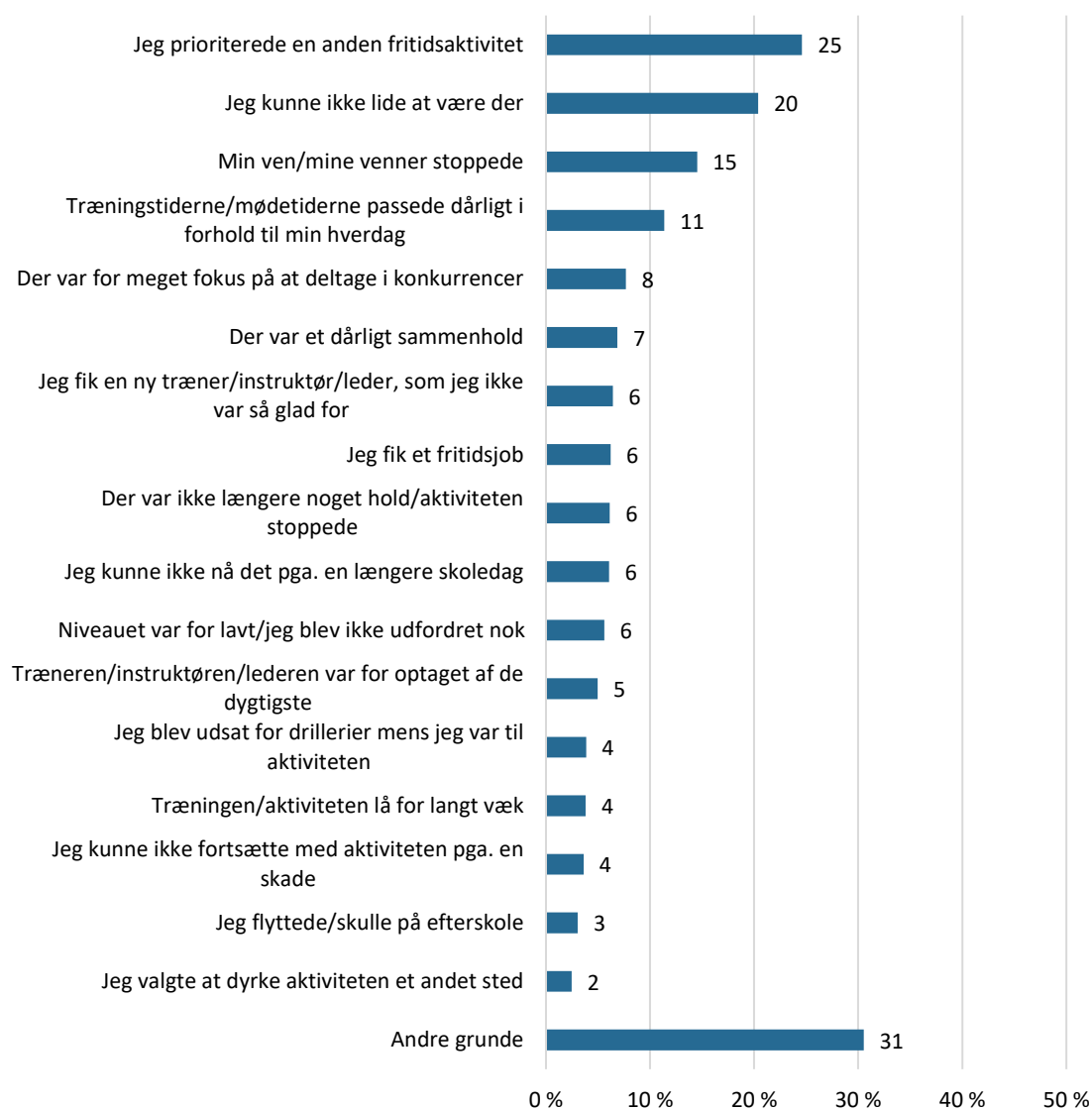
Figur 13: De mest udbredte fritidsaktiviteter, børn og unge stopper med (pct.)

Figuren viser de ti mest udbredte aktiviteter, børn og unge er stoppet med inden for det seneste år ud fra spørgsmålet 'Er du stoppet med en fritidsaktivitet inden for det seneste år?'. Fordelt på total, køn og alder. Spørgsmålet er kun stillet til dem, der har dyrket mindst én fritidsaktivitet inden for det seneste år (n=1.138).

Grundene til at stoppe med en fritidsaktivitet er overvejende, at børnene prioriterede en anden fritidsaktivitet (25 pct.), ikke kunne lide at være der (20 pct.) samt det sociale element i form af, at vennerne stoppede (15 pct.) (se figur 14). Det overordnede billede ligner det, der var i 2017, men 'træneren/lederen var for optaget af de dygtigste' er rykket en del ned på listen, mens 'der var for meget fokus på konkurrencer', er rykket op.

Figur 14: Grunde til at stoppe med en fritidsaktivitet (pct.)

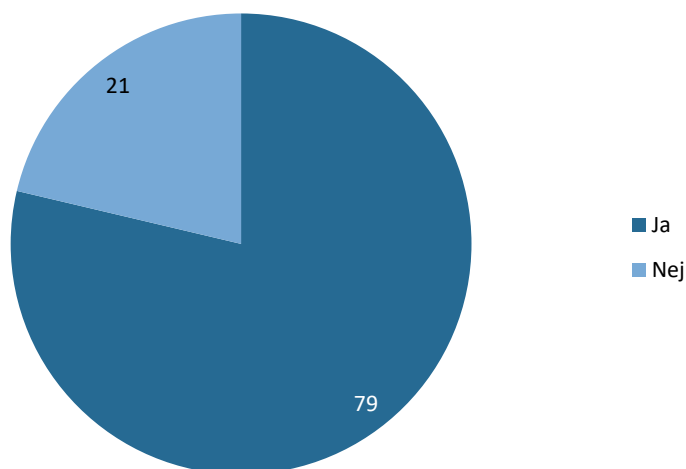
Figuren viser børn og unges grunde til at stoppe med en fritidsaktivitet ud fra spørgsmålet 'Hvorfor stoppede du med at dyrke din(e) aktivitet(er)?'. Andelen baseret på dem, der er stoppet med en fritidsaktivitet inden for det seneste år (n=411).

Børn og unge, der ikke dyrker en fritidsaktivitet

En lille andel af børnene indikerede, at de ikke har dyrket en fritidsaktivitet i løbet af det seneste år (5 pct. af alle respondenter). Disse børn er i fokus i dette afsnit.

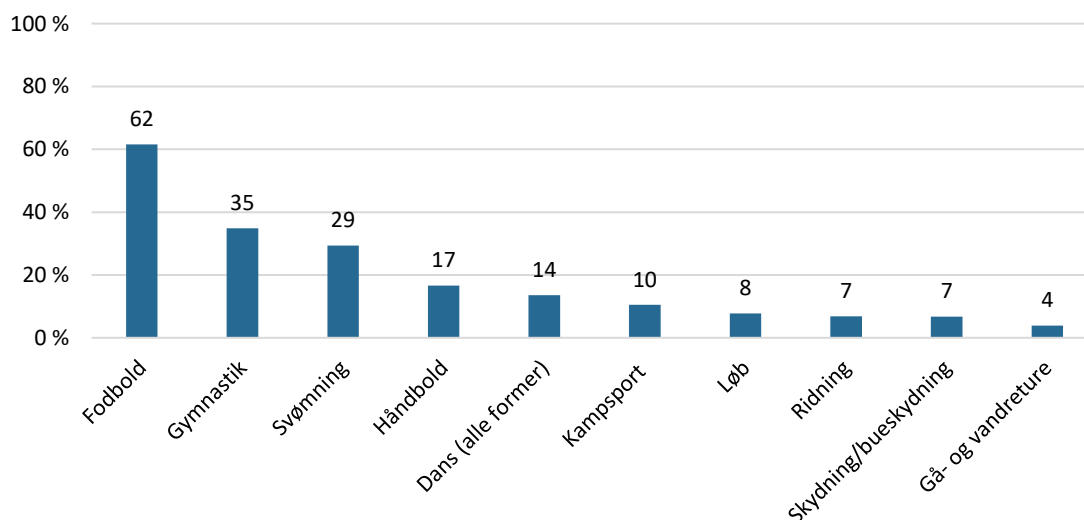
Figur 15 viser, at fire ud af fem ikke-aktive tidligere har dyrket en fritidsaktivitet. Som det var tilfældet i det tidligere afsnit om aktivitetsstop, er det også her de klassiske aktiviteter som fodbold, gymnastik, svømning og håndbold, de ikke-aktive tidligere har dyrket (se figur 16).

Figur 15: Andel, der tidligere har dyrket en fritidsaktivitet

Figuren viser andelen af de ikke-aktive børn og unge, der tidligere har dyrket en fritidsaktivitet. Spørgsmålet er kun stillet til dem, der ikke har dyrket en fritidsaktivitet inden for det seneste år (n=59).

Figur 16: De mest udbredte aktiviteter, ikke-aktive børn og unge tidligere har dyrket

Figuren viser de mest udbredte aktiviteter, ikke-aktive børn og unge tidligere har dyrket ud fra spørgsmålet 'Hvilke(n) fritidsaktivitet(er) dyrkede du umiddelbart inden, du stoppede?'

Socioøkonomiske forhold

Rapportens sidste afsnit undersøger sammenhængen mellem forskellige socioøkonomiske forhold og børn og unges generelle fritidsdeltagelse ud fra spørgsmålet 'dyrker du normalt en fritidsaktivitet?'. Tabel 6 præsenterer først den generelle tilbøjelighed til at være fritidsaktiv.

Tabel 6: Andel, der normalt dyrker en fritidsaktivitet (pct.)

	Total	Køn		Alder	
		Drenge	Piger	10-12 år	13-15 år
Ja, dyrker normalt en fritidsaktivitet	75	77	73	79	72

Tabellen viser andelen, der normalt dyrker en fritidsaktivitet ud fra spørgsmålet 'Dyrker du normalt en fritidsaktivitet?'. Total og fordelt på køn og alder (n=1.197).

Hvis man ser på forældrenes etnicitet og børnenes fritidsdeltagelse, er der en klar sammenhæng (se tabel 7). Børn og unge med forældre, der har en anden etnicitet end dansk, er mindre tilbøjelige til at dyrke en fritidsaktivitet. Især blandt piger, hvor begge forældre er født uden for Europa, er fritidsdeltagelsen lav (37 pct. mod 76 pct. drenge). Mønstret minder meget om undersøgelsen i 2017. Der er dog færre fritidsaktive i denne undersøgelse blandt dem, hvis forældre har dansk/europæisk og ikke-europæisk oprindelse.

Børnenes deltagelse hænger også klart sammen med forældrenes jobsituation – fritidsaktiviteten er lavere, selv når kun én af forældrene står uden for arbejdsmarkedet.

Tabel 7: Sammenhængen mellem socioøkonomiske forhold og generel fritidsdeltagelse (pct.)

	Total	Køn		Alder	
		Drenge	Piger	10-12 år	13-15 år
Begge forældre født i Danmark (n=864)	80	79	81	83	77
Forældre er født i Danmark eller andet land i Europa ³⁴ (n=124)	71	71	71	75	67
Forældre har hhv. dansk/europæisk og ikke-europæisk oprindelse (n=69)	68	75	60	74	62
Begge forældre er født uden for Europa (n=108)	55	76	37	62	49
Begge mine forældre arbejder (n=979)	80	79	80	82	77
Kun én af mine forældre arbejder (n= 172)	60	68	53	65	56
Ingen af mine forældre arbejder (n=22)	38	63	27	86	24

Tabellen viser andelen af børn og unge, som normalt dyrker en fritidsaktivitet, sammenholdt med forældrenes fødselsland og tilknytning til arbejdsmarkedet. Total og fordelt på køn og alder

³⁴ Men begge forældre er ikke født i Danmark

Metode

Undersøgelsen af horsensianske børns fritidsvaner indeholder svar fra 1.197 børn og unge i alderen 10-15 år³⁵. Antallet af respondenter er dem, der har gennemført hele spørgeskemaet. I alt havde 1.644 respondenter³⁶ mulighed for at besvare spørgeskemaet, og dermed er svarraten 73 pct. Svarraten er helt i overensstemmelse med mange tidligere kommunale undersøgelser, hvor dataindsamlingen også foregik i skoleregi.

Indsamlingen foregik på udvalgte skoler i Horsens Kommune. De på forhånd udvalgte skoler var Langmarkskolen, Stensballeskolen, Østbirk Skole og Østerhåbskolen. Derudover deltog elever fra Bankagerskolen, efter deres idrætslærer havde fået adgang til spørgeskemaet via et idrætslærernetværk³⁷. Alle deltagende elever fra 4.-9. klasse besvarede spørgeskemaet i skoletiden, hvor deres respektive lærer havde mulighed for at assistere dem.

Dataindsamlingen løb fra 15. januar til 1. marts 2024.

Alle rapportens tal er vægtet på køn og alder, som også var tilfældet i undersøgelsen 'Horsensianernes fritids-, motions- og sportsvaner 2017'. Vægtningen er foretaget dels for at imødekomme skævheder mellem datasættet og hele populationen i Horsens Kommune, dels for at forbedre sammenligningsgrundlaget med den tidligere undersøgelse.

Tabel 8: Forskel mellem sample og population på tværs af køn og alder

	Køn		Alder					
	Dreng	Piger	10 år	11 år	12 år	13 år	14 år	15 år
Population ³⁸	51	49	15	17	16	17	17	17
Sample	51	49	13	18	19	26	11	13
Difference	<1	<1	-3	2	3	8	-6	-5

Tabellen viser fordelingen af den horsensianske befolkning i aldersgruppen 10-15 år og den tilsvarende fordeling i datasættet

Som det fremgår af tabel 8, er der et fint overlap mellem sample og population på tværs af køn. På tværs af alder er de 13-årige overrepræsenteret i datasættet – dvs., at der forholds-mæssigt er flere 13-årige, end der reelt er i Horsens Kommune – mens de 14-15-årige er underrepræsenteret. Vægtningen betyder således, at de underrepræsenterede grupper fylder mere mens de overrepræsenterede grupper fylder mindre i alle udregninger.

³⁵ Enkelte børn og unge er 9 eller 16 år. Disse blev hhv. medtaget i kategorierne '10-12 år' og '13-15 år'

³⁶ Baseret på Horsens Kommunes egne elevtal pr. oktober 2023

³⁷ På Bankagerskolen deltog udelukkende elever fra 7. klassetrin; på Langmarkskolen deltog alle klassetrin fra 4.-9. på nær 6. klassetrin; på Stensballeskolen deltog 4., 6., 8. og 9. klassetrin; på Østbirk Skole deltog 4.-7. klassetrin; på Østerhåbskolen deltog alle klassetrin fra 4.-9. på nær 8. klassetrin

³⁸ Befolkningstallet er hentet fra Danmarks Statistik (2024, 1. kvartal)

